

Поточний рік вміщує два знаменні ювілеї. Перший — 500 років (півтисячоліття!) минає від початку християнської Реформації. Другий — 100 років від буремних подій, що поклали край існуванню Російської імперії та розпочали (від більшовицького Жовтневого перевороту) грандіозний і нещадний соціальний експеримент, наслідки якого й до сьогодні тяжко відбиваються на долі нашої країни. Можна сказати, що Реформація розпочала тривалий історичний період революцій, які стали головним форматом не лише соціальних змін, а й перетворень в інших сферах життя (промислова революція, науково-технічна революція, культурна революція тощо). Під впливом цієї соціально-політичної практики революція сприймається як самоочевидний елемент суспільного поступу. Однак цілком доречним є запитання щодо підстав та виправданості цієї очевидності. Вона дійсно є майже незаперечною в оптиці модерної свідомості, проте вже найближчі десятиліття історії людства здатні її підважити.

Виникає питання: чи є революція неодмінним засобом глибоких якісних соціальних змін, чи вона радше є симптомом людської неспроможності здійснити нагальні суспільні перетворення (передусім щодо подолання соціальної нерівності) іншим — конструктивним і мирним — шляхом, уникаючи шалених руйнацій та жертв? Що це питання не є суто умозглядним, свідчить досвід соціальної держави на Заході. Саме дієва і цілеспрямована реформаторська практика від останньої третини XIX століття спромоглася до значно ефективнішого розв'язання соціальних проблем та підвищення якості життя, ніж всі грандіозні соціальні експерименти XX століття, що ми їх знаємо як досвід тоталітарних утопій.

Так чи так, розгляд феномену революції сьогодні — це не лише данина минулим історичним подіям, а й рефлексія щодо поточних суспільних перетворень, зокрема в Україні. Саме тому в центрі уваги авторів цього числа «Філософської думки» перебувають можливість, механізм та суперечності революції як способу суспільних перетворень. Природу революції розуміють по-різному, ще ширшим є спектр її оцінок. Однак всі згодні в тому, що революція є екстраординарною подією, своєрідним екстремумом соціального життя. Тож для нашої країни, саме існування якої вимагає реальних трансформацій суспільного порядку та подолання гострих соціальних суперечностей, невідворотним є питання, яким чином відбудуться необхідні зміни: чи ми рухатимемося шляхом цілеспрямованих перетворень на підставі досягнутого суспільного консенсусу чи зятятість панівної верхівки та її небажання до правдивих змін призведуть до нового соціального катаклізму? Будь-яка розмова про досвід і суть революцій в умовах сучасної України інспірує тему оптимальної стратегії суспільних перетворень. Сподіваємось, матеріали цього числа журналу спонукатимуть до плідних рефлексій із цих питань.

Тематичний блок наступного, четвертого числа «Філософської думки» буде присвячено проблемі практичності філософії в різних її вимірах.